

عوامل بازدارنده خلاقیت عبارتند از:

- * مسئله تنها یک راه حل درست دارد.
- * سعی بر اینکه همیشه منطقی باشیم.
- * ترس از ابهامات و علاقه به مشخص بودن همه چیز.
- * ترس از شکست و پرهیز از انجام کارهای مخاطره‌انگیز.
- * تخصص پیدا کردن تنها در یک کار.
- * ترس از احمق جلوه داده شدن توسط دیگران.
- * تمایل به هم‌رنگی با جماعت.
- * اعتقاد نداشتن به اینکه می‌توانیم خلاق باشیم.

راه‌های پرورش خلاقیت

تجربه

تجربه غنی‌ترین منبع سوخت و عاملی است که موجب می‌شود انسان بتواند ایده‌های خلاقانه ارائه بدهد.

بازی‌های فکری

حل معما، جدول، شطرنج، کلمات متقاطع، بیست سوالی‌ها، حل مسائل ریاضی در تقویت قدرت تفکر مؤثرند.

* نکات:

- خلاقیت تولید چیزی است که هم اصیل و هم ارزشمند باشد و هم نشأت گرفته از فرایندهای خودآگاه و ناخودآگاه انسان می‌باشد.
- ویژگی فردی و محیط اجتماعی در خلاقیت نقش دارند.
- افراد خلاق، سال‌های زیادی را برای کسب دانش و تسلط بر موضوع مورد علاقه خود صرف می‌کنند.

سخت کوشی

آنچه موجب خلاقیت می‌شود، لزوماً هوش و نبوغ فوق‌العاده نیست بلکه کوشش مضاعفی است که افراد خلاق انجام می‌دهند تا مغز را به تصور وادارند.

دانش

دانش ماده اولیه مصورسازی است. توسعه دائمی دانش و اطلاعات وسیع در بروز ایده‌های خلاقانه نقش بی‌بدیلی دارند.

روحیه پرسش‌گری

تقویت روحیه پرسش‌گری و اینکه انسان از طرح سؤال‌های به ظاهر کودکانه واهمه نداشته باشد و سؤال‌های چالش برانگیز مطرح کند، باعث پرورش کنجکاوی در انسان می‌شود و ساختار شکنی قالب‌های ذهنی را تسریع می‌کند.

زندگی انتزاعی

تمام کارهایی که در زندگی انجام می‌شود یا حتی انسان‌های پیرامون، می‌توانند به صورت انتزاعی و سمبولیک باشند.

امروزه صاحب‌نظران دیگر صرف استفاده از فرایندهای منطقی و عقلایی را برای تصمیم‌گیری کافی نمی‌دانند و روش‌های تلفیقی شامل فرایندهای عقلایی، ادراکی، هوشمندانه و خلاقانه را پیشنهاد می‌کنند به هر حال خلاقیت تصمیم‌گیرندگان زیر بنای پویایی‌های تصمیم‌گیری و اجرا است، بنابراین موفقیت در عمل تصمیم‌گیری در مباحث راهبردی بستگی زیادی به توانایی‌های رفتاری و شهودی تصمیم‌گیرندگان به ویژه میزان خلاقیت و ابداع راهکارها دارد لذا خلاقیت محور اصلی تصمیم‌گیری‌های بنیادین است.

خلاقیت

گروه روان‌شناسی بالینی

تعریف خلاقیت

خلاقیت مفهومی است که تعاریف آن در طول زمان تغییراتی کرده است و پژوهشگران مختلف تعاریف متعددی برای آن ارائه نموده‌اند که البته اشتراک معنایی زیادی دارند. خلاقیت تولید چیزی است که هم اصیل و هم ارزشمند و نشأت گرفته از فرایندهای خودآگاه و ناخودآگاه انسان می‌باشد. از دیدگاه علمی محصولات تفکر خلاق گاهی اوقات به تفکر واگرا ارجاع داده می‌شود.

فرایند خلاقیت

فرایند حل خلاقانه مسائل، دارای الگویی شش مرحله‌ای است.

مرحله اول: حقیقت‌یابی

حقیقت‌یابی شامل گام‌های زیر است: تعریف مسئله: در این مرحله فرد مسائلی را که باید حل کند شناسایی و انتخاب می‌کند.

آماده‌سازی: جمع‌آوری و گزینش داده‌های مربوط به موضوع که این داده‌ها شامل دانشی است که از قبل در ذهن وجود داشته و به علاوه دانش‌هایی است که جدیداً برای حل خلاق مسئله جمع‌آوری می‌کنیم.

مرحله دوم: پالایش

داده‌های جمع‌آوری شده نیاز به پالایش و طبقه‌بندی اساسی دارد و میان اندیشه‌ها و مطالب مناسب و بیهوده تفکیک قائل شویم.

مرحله سوم: تجزیه و تحلیل

در این مرحله فرد در عمق اطلاعات دریافتی به جستجو می‌پردازد

و مطابق با مسئله و هدفی که از حل مسئله دارد، از اطلاعات استفاده می‌کند.

مرحله چهارم: ایده‌یابی

در این مرحله به کمک داشته‌های ذهنی که در مراحل اول تا سوم طی فرایندهای ویژه‌ای جمع‌آوری و پردازش شده‌اند، فرد شروع به تولید ایده‌های خلاقانه می‌کند که شامل گام‌های زیر است: ایجاد ایده: تدبیر ایده‌های آزمایشی موقت به عنوان سرخ‌های ممکن.

پروراندن ایده‌ها: این مرحله با انتخاب مفیدترین ایده‌ها و افزودن یا تغییر و ترکیب آنها که منجر به ایجاد ایده‌های جدیدتر و متکامل‌تر می‌شود انجام می‌پذیرد.

مرحله پنجم: راه‌حل‌یابی

این مرحله شامل دو گام زیر است: ارزشیابی فرد: فرد از این طریق بهترین ایده‌های تولیدشده را انتخاب می‌کند. گزینش: انتخاب راه‌حلی از میان ایده‌های گزینش شده و پیاده‌سازی آن.

مرحله ششم: دریافت بازخوردها

با گرفتن بازخورد مناسب ضعف‌ها و کاستی‌های ایده‌ها موردبررسی قرار گرفته و با استفاده از تجربیات عملی، ایده‌ها متکامل‌تر و عملی‌تر می‌شوند.

خصوصیات افراد خلاق

هوش

افراد خلاق، همواره به اندازه کافی از هوش برخوردارند؛ یعنی لزوماً انسان‌های دارای هوش بالا، انسان‌های خلاق نیستند بلکه افراد خلاق هستند که توانسته‌اند هوش خود را به نحو مطلوبی تربیت و سازمان‌دهی کنند.

انعطاف‌پذیری ادراکی

توانایی دست کشیدن از یک قانون و چارچوب و یافتن قوانین جدید را دارند.

ابتکار

توانایی و تمایل به ایجاد جواب‌های غیرمعمول و مرسوم را در واکنش به محرک‌های محیطی دارند. تنوع‌طلبی و بیزاری از انجام کارهای به صورت روتین از دیگر خاصیت‌ها است.

استقلال رأی و داوری

به خود متکی بودن و سنجش افکار و ایده‌ها بر مبنای منطق و استدلال به دور از وابستگی‌ها و عدم تمایل به هم‌رنگی با جماعت از دیگر ویژگی‌های این افراد است.

اعتماد به نفس

به توانایی خود اعتماد دارند و تصویری واقعی از امکانات و توانمندی‌های خود دارند.

خطرپذیری

از انتقاد و شکست ترسی ندارند و اشتباهات را فرصت‌هایی برای یادگیری تلقی می‌کنند.

تمرکزذهنی

متمرکز کردن توجه به صورت عمدی و ارادی بر روی موضوعی که در یک لحظه خاص اهمیت دارد.

دانش

افراد خلاق، سال‌های زیادی را برای کسب دانش و تسلط بر موضوع مورد علاقه خود صرف می‌کنند و علاوه بر آن همواره در حال توسعه دائمی دانش و آگاهی خود هستند.

پیشینه تاریخی

افراد خلاق، عموماً در زندگی دچار رخداد‌های متنوعی بوده‌اند و بعضاً فقدان‌های بزرگی نظیر والدین یا امکانات مالی داشته‌اند. این فقدان‌ها فرد را واداشته‌اند تا در جهت رفع نیاز خود به راه‌حل‌های خلاقانه بیندیشد.

نیاز به کسب موفقیت

افراد خلاق نیاز دارند در کسب هدف‌های خود، به موفقیت‌هایی دست پیدا کنند. این نیاز منبعی قوی و دلگرم‌کننده برای تلاش مضاعف فرد در زمینه‌ی دستیابی به راه‌حل‌های تازه، ریسک‌پذیری بیشتر و تمرکز قوی‌تر بر روی موضوع است.